

נמצא, וכנגדה אנו עושים ענוי זה.

כתוב (במדבר כט) ובַעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, וְכַתּוּב (ויקרא כג) אַף בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ. בַּעֲשׂוֹר - בַּעֲשִׂירֵי צִרְיָף לוֹ לומר! מה זה בַּעֲשׂוֹר? אֵלָּא מִשׁוּם שֶׁעֲתָה בְיוֹם זֶה, כָּל מִדְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת בָּאוֹת אֵלָיו עַל אֵלָיו לְשֵׁרוֹת עַל הַלְבָנָה וְלִהְיוֹת אֹתָהּ, וְכֵן בְּסוּד שֶׁל עֶשֶׂר, עַד שְׁעוּלָה לְמֵאָה. וְכֹאשֶׁר עוֹמֶדֶת בְּסוּד שֶׁל מֵאָה, אִזּוֹ הַכֹּל אַחַד, וְנִקְרָא יוֹם הַכַּפּוּרִים. וְעַל זֶה בַּעֲשׂוֹר, כְּמוֹ שֶׁאֵתָּה אוֹמֵר זְכוּר, שְׁמוֹר, שְׁכֹלֶם בְּאִים כְּדֵי לַעֲשׂוֹר וְלִהְיוֹת בְּסוּד שֶׁל עֶשֶׂר.

הַחֲזוֹר הַזֶּקֶן הַזֶּה רָאשׁוֹ כְּנֶגֶד רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לוֹ, (רבי שמעון) הָרִי יִדְעֵתִי שֶׁשֶׁאֵלָּה תִקְשֶׁה בְּכֶאֱן, בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי. אָמַר לוֹ

רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאִי, (זה בעשירי נכון הוא וכן הוא, אבל בעשור מדוע וכו') בַּעֲשׂוֹר נְכוּן הוּא. אִם כֵּן הוּא, מִדּוּעַ עוֹלָה לְמֵאָה? וְהָרִי מִהֶפְסוּק לֹא נִרְאָה, אֵלָּא שְׁעוּלָה לְשִׁבְעִים, מִמִּשְׁמַע שְׁכַתּוּב בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי. וְכֹאשֶׁר מְעַשְׂרִים לְשִׁבְעִי עֶשֶׂר פְּעָמִים, הָרִי וְדָאִי עוֹלָה לְשִׁבְעִים. אָמַר לוֹ, עַל זֶה הַחֲזוֹרֵתִי רָאשִׁי כְּלִפְיָד, שֶׁהָרִי יִדְעֵתִי שְׁחִכְסֵם אֵתָּה. בָּא וְרָאָה, שְׁנֵי סוּדוֹת כָּאֵן. אַחַד, שֶׁהָרִי הַלְבָנָה נִקְרָאת חֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, וּמִפְּנֵי כֵן נִקְרָא חֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי עֶשֶׂר, מִפְּנֵי שֶׁשְׁמֵאֵירִים לֵה עֶשֶׂר פְּעָמִים - הָרִי מֵאָה. וְעוֹד, דְּבַר זֶה שֶׁאֵמַרְתָּ, וְדָאִי לְשִׁבְעִים עוֹלָה בְיוֹם זֶה

(ובמדרגה של שבעים היא, ובמדרגה של מאה היא, לדרגה של מאה להשלים ולהאיר). וּבְדִרְגָּה זוֹ שֶׁל שְׁבַעִים, שֶׁהָרִי בְיוֹם זֶה נוֹטֵל לְכֹל עִם יִשְׂרָאֵל לְדוֹן, וְכֹלֶם עוֹמְדִים בְּנִשְׁמָה יוֹתֵר מִהַגּוֹף, שֶׁהָרִי בְיוֹם זֶה עוֹנֵי שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הוּא, וְלֹא שֶׁל הַגּוֹף, כְּמוֹ

הַמִּטָּה אִיהוּ, וּבְדִרְגָּא שְׁתִּיתָאָה שְׁכִיחַ, וְלִקְבִלִיה אָנֹן עֲבָדִין עֲנוּיָא דָּא.

כתוב (במדבר כט) וּבַעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, וְכַתּוּב (ויקרא כג) אַךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ. בַּעֲשׂוֹר, בַּעֲשִׂירֵי מִיבְעִי לִיה, מָאִי בַּעֲשׂוֹר. אֵלָּא, בְּגִין דְּהִשְׁתָּא בְיוֹמָא דָּא, כָּל דִּרְגִין עֲלִיָּין, אֲתִיָּין אֵלִין עַל אֵלִין, לְמִשְׁרֵי עַל סִיְהָרָא, וְלֹאֲנִהָרָא לֵה. וְכִלְהוּ בְרוּזָא דְעֶשֶׂר, עַד דְּסִלְקָא לְמֵאָה. וְכֵד קִיִּימָא בְרוּזָא דְמֵאָה, כְּדִין כְּלָא חַד, וְאִקְרִי יוֹם הַכַּפּוּרִים. וְעַל דָּא בַּעֲשׂוֹר, כְּמָה דְאֵתָּה אוֹמֵר זְכוּר, שְׁמוֹר, דְּכִלְהוּ אֲתִיָּין בְּגִין לַעֲשָׂרָא וְלֹאֲנִהָרָא בְרוּזָא דְעֶשֶׂר.

אֲהֲרָר הָאִי סְבָא רִישִׁיָּה לִקְבִלִיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לִיה, (רבי שמעון) הָא יִדְעֵנָא דְשֶׁאֵלְתָּא תַבְעִי בְהָאִי, בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי. אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדָאִי, (ס"א דא בעשירי נאות הוא, והכי הוא, אבל בעשור אמאי וכו') בַּעֲשׂוֹר יֵאוֹת הוּא. אִי הָכִי הוּא, אָמַאי סְלִיק לְמֵאָה, וְהָא מִקְרָא לָא אֲתַחֲזִי, אֵלָּא דְסִלִּיק לְשִׁבְעִין, מִשְׁמַע דְּכַתּוּב בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְכֵד מְעַשְׂרֵי לְשִׁבְעֵאָה עֶשֶׂר זְמַנִּין, הָא וְדָאִי סְלִיק לְשִׁבְעִין. אָמַר לִיה, עַל דָּא אֲהֲדַרְנָא רִישָׁא לְגַבְדָּה, דְּהָא יִדְעֵנָא דְּחִפִּימָא אֲנָתָה.

תָּא חֲזִי, תְּרִין רִזִּין הָכָּא, חַד דְּהָא סִיְהָרָא חֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי אִקְרִי, וּבְגִין כֵּן אִקְרִי חֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי עֶשֶׂר, בְּגִין דְּקָא מְנַהֲרִין לֵה עֶשֶׂר זְמַנִּין, הָא מֵאָה. וְתוּ, הָאִי מְלָה דְּקָאֲמַרְתָּ, וְדָאִי לְשִׁבְעִין סְלִיקָא בְּהָאִי יוֹמָא, (ובדרגה דשבעין איהו, ובדרגה דמאה איהו, לדרגה דמאה לאשקמא ולאנהרא). וּבְהָאִי דִּרְגָּא דְשִׁבְעִין, דְּהָא בְיוֹמָא דָּא נֹטִיל לְכֹל עֲמָא דְיִשְׂרָאֵל לְמִידָן, וְכִלְהוּ קִיִּימִין בְּנִשְׁמַתָּא יִתִּיר מִגּוּפָא, דְּהָא בְיוֹמָא דָּא עֲנוּיָא דְנִפְשָׁא אִיהוּ, וְלֹא מִגּוּפָא, כְּמָה דְאֵתָּה אוֹמֵר וְעֲנוּיָתָם אֵת

שנאמר ועניתם את נפשתיכם. פי כל הנפש אשר לא תענה. ויום זה לוקח לכל הנפשות ונמצאות ברשותו. ואם לא עומדת בסוד (ברשות) של שבועים, אין לה רשות בנפשות (לעמוד שם), שעמידת הנפשות בסוד של שבועים, כמו שנאמר (תהלים צ) מי שנותניו בהם שבועים שנה וגו'.

ואם תאמר, נפשות הילדים שלא השלימו לשבועים שנה לא שולטת בהם - ודאי ששולטת בהם, אבל לא בשלמות, כמי שזכה לימים הרבה למצוות התורה, ועם כל זה, בכל שבועים שנה היא הולכת. ועל זה למדנו, אחד המרבה ואחד הממעט. מה זה אחד? ביחוד של שבועים שנה, מי שמרבה ומי שממעט.

ועד זה ביום הפפורים עוברת בכל השבועים, ונשלמת דרגה זו בכלם, וכל הנשמות עולות לפניו, ודן את כלן בדין, והקדוש ברוך הוא מרחם על ישראל ביום זה. מי שלא העביר טנוף מרוחו לכפר עליו, (ביום זה) כאשר עולה תפלתו ביום זה, טובע במקום ההוא שנקרא רפש וטיט, והוא מצולות ים, ולא עולה להיות עטרה בראש המלך.

ביום זה לא צריך בן אדם לפרש חטאיו בפני אחר, משום שכמה הם שולוקחים הדבור ההוא ומעלים אותו למעלה, ויש עדים בדבור ההוא. ומה (מיכה ז) משכבת חיקך שמר פתחי פיך - כל שפן אלו שהולכים ומסתכלים לקטרג עליהם ומעידים עליהם, וכל שפן שעזות הוא לפני הכל וחלול שמו של הקדוש ברוך הוא. ועל זה כתוב, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. (מכאן והלאה סוד

באופן אחר)

פתח ואמר, (שמות יב) החדש הזה

נפשותיכם כי כל הנפש אשר לא תענה. והאי יומא נטיל לכל נפשאן והווי ברשותיה, ואי לא קיימא ברזא (נ"א ברשותא) דשבועין, לית ליה רשו בנפשאן, (ס"א לקיימא תמו) דקיימא דנפשאן ברזא (דף קפ"ו ע"א) דשבועין, כמה דאת אמר (תהלים צ) ימי שנותינו בהם שבועים שנה וגו'.

ואי תימא נפשאן דרביי דלא אשלימו לשבועין שנין לא שלטא בהו. ודאי שלטא בהו, אבל לא בשלימו, כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא, ועם כל דא בכלהו שבועין שנין אזלא. ועל דא תנינן אחד המרבה ואחד הממעט. מאן אחד. ביחודא דשבועין שנין, מאן דאסגי, ומאן דאמעט.

ועד דא, ביומא דכפורי אעבר בכלהו שבועין, ואשתלים האי דרגא בכלהו, וכל נשמתין סלקין קמיה, ודאין להון בדינא, וקודשא בריך הוא חייס עלייהו דישראל ביומא דא, מאן דלא אעבר טינא מרוחיה לכפרא עליה, (ביומא דא) כד סליק צלותיה בהאי יומא, טבע בההוא אתר דאקרי רפש וטיט, ואיהו מצולות ים ולא סליק לאתעטרא ברישא דמלכא.

ביומא דא לא אצטריך בר נש לפרשא חטאוי קמי אתרא, בגין דכמה אינון דנטליההיא מלה, וסלקי לה לעילא, ואית סהדין בההיא מלה. ומה (מיכה ז) משכבת חיקך שמר פתחי פיך, כל שפן אינון דאזלי ועייני לקטרגא לון, וסהדי עליה. וכל שפן דחציפו איהו לקמי כלא, וחלול שמה דקודשא בריך הוא. ועל דא כתיב, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. (מכאן והלאה רוא בנון אחרא).

פתח ואמר, (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים וגו', וכי כלהו זמנין וחדשין